

Draamaha'rijtõõzz

Välldök mättçuäjtõõzzast

Mu'ttem õhttsa ååu'c draamaha'rijtõõzz Piäju¹ taarbid ju'rdcee'l. Alggveärlaž ha'rijtõõzz le'jje vuei'vv-vue'zzest le'sa muânid kau'nem kee'rjest Iloa ja leikkiä (Karvonen, P.2009). Čuä'vvjen õu'ddepooutam ha'rijtõõzzid, koid Piäju diõtt plaa'njem. Ha'rijtõõzz nõõm mângja lij kâu'rr-rue'kķi se'st tõt kiõllmätt ä'sš, le'be jee'res kiõ'lle õ'htneei ä'sš, koon siõrrâm päai'k ha'rijtõõllät.

Joo-siõrr (määngailååkk)

Joo'dteei alttad ke'kssjee'l õm. "Leäp puõccu", koozz puk va'sttee "Joo!" Puk čuä'jtälle puõccid nu't kuu'kķ gu kää'tt-ne ho'hssai čuävvai, koon puk čuä'jtalle. Pai gu kii'ne e'tkķad di jeärraz čeä'lķķe "Joo".

Maainâshippa (sä'mmlaž maainâsjioõlljivui'm)

Ne'lj jee'res hää'm: Stääll, Piõggååum, Čeäkli da Koniš

Joo'dteei kõõjjåd, to'bdde-a päärna måkam figuur tåk lie. Tå'l õõutåst ke'kssje mä'ht tõk liikkee. Puk fe'rttje liikkeed seämmana'lla. Hippa vuäžž mie'rreed måkâm hääm lie da gu pääcc hippan di čuârvv õm. "Stääll!", kuä'ss puk liikkee Stääl nalla. Hippa siõ'rre vuäitt vä'ldded pâi laazz häämid. Siõr vuei'vvä'čč ij leäkku u'rčcad kee'stai, pâi siõrrâm päai'k vuâpsmõõvvåd sä'mmlaž maainâshäämid (Maainâshippasiõr alggveärlaž nõmm lij olihippa, le'sa jiõm kaunnâm sää'mķiõllsaž vä'stteei sanna "olio". Di jiõm haa'le åå'nned olio-sää'n õm. Piõggååum, koot lij sä'mmlaž E'mmel).

Lei'bbjeeisiõrr (akkusatiiv, genetiiv, duaal, päkkamåå'bleķ)

Joo'dteei lij lei'bbjeei, õhtt le'be kuõhtt päärnain vie'kķlei'bbjeei. Loopp päärna lie nisuvå'snn. Siõrr å'lgg gu lei'bbjeei puä'tte tue'lää ee'deld tuõjju, kåå'fställe da cõ'kķte čuõv. Jee'res päärna lie tån poodd pâlddlõõžži "i'lddjest" au'nnsen. Lei'bbjeei ra'jškuätte vää'sn da pe'jje aunnsid kii-a õhtešt jõnn miõlljuurdle'tta da seä'jite vää'sn kiõdivui'm. Joo'dteei kõõjjåd päärnain, maid vä'snna piijat da oudd vuâpstõõzzid "Li'sķķe mie'lķ", "Aa'ldaak-a zåähar", "Piijjab/ Piijjad võl kaa'nel" dnõ. Gu vä'snn lij vaalmåž, tån piijjât ku'sķi kuu'sķi da raajât juõķķ päärnest jijjåсна'llšem nisu. Lei'bbjeei å'blkåstte, hea'rvte da vuõi'ddee nisuid da looppåst võl ke'sse juõljin jõnn kiuggnå. Vaalmåš nisuid fe'rttai piijjåd võl moččanji pâlddlõõ'zzi ta'rjeemna'lla. Tån siõr o'hjjei vuäitt o'hjjeed da mu'tted miõlås mie'ldd. Vääžnai lij kuuitåg åå'nned "lâi'jid kiõdåst" štõ siõrr ij mõõnše samâi sie'kķ seäķka.

Joouki piijmõš (nåamar, määngailookk, rå'ppvue'zz, päkkamåå'bleķ)

Joo'dteei pee'jj musikk čuõjjåd da päärna vuäžža liikkeed frijja misikk mie'ldd. Ğu misikk jåskk, joo'dteei vuä'ppåst piijjåd määngna'llšem jooukid, õm: "Piijjåd koumm vue'iv/ vitt kiõd/åå'uc pie'lķķed dnõ. õ'hte". Le'be "Oo'čč taurõõzz, ke'äst lij seämmaeu'nnsaž päidd/seämmana'llšem sookk/ seämmakookka vuõpt dnõ. gu tu'st". Le'be jie'lljivui'm, kuä's päärna vuäčča čuäjtet jiõlljid: čiččam kue'lled/koumm kaazz/kuõhtt puõccu õ'hte dnõ.

¹ Anaråškielå kielåpiervål

Čââ'Imtemes mäddtäälnekk (jie'lli, määngailååkk)

Jooukâst va'lljeet ðout mäddtäälnekk. Suu čõõlmid õlgg čõõnnâd da son čue'žž kwei't stuu'l kõõskâst, koo't lij čuålluhss. Juekk pärnn mie'rrâd miõlâst mii jiõlljid son lij, le'sa ij vuâčč nõ'mmeed jiõ'nne. O'hjjei pe'llja vuâit cuu'leed. Mäddtäälnekk ko'čč jiõlljid õm. "Puk kaazz tiik", kuâ's juõkkgaž, koot lij mie'rrääm lee'd kaass, ķiččlaatt njaakkâd "čuålluusâst" sizz nu't, štõ mäddtäälnekk ij kuul da vuâžž ķidd. Kuõsktõõzzâst pääčč ķidd da fe'rttai maccâd määust. Siõrrmõž juátkkai nu't kuučč go puk jie'lli lie piåssam čuålluusast čõõđ le'be tøn räjjja go ðoutâst mie'rreet siõr loopp.

Seäklõsnjoikkamstiill² (adjektiiv, määngailookk)

O'hjjei pee'jj musikk čuõjjâd da päärna vuâžža ta'nssjed da liikkeed luõvâs. Go musikk poott, fe'rttai tâargded sâ'jjes. O'hjjei va'lljâd paarnin ðout, kää't vuâčč lee'd "ä'sšto'bddi" da kââčč su'st õm. maid son vuäinn? O'hjjei vuäitt še ķe'kssjed juátkk'kõõšsmõõžžid da vaajted siõr õm. jos mij le'ččep jie'llikaardâst, čeäppõsčuä'jtõzzâst, puäžžäidast dnõ.

Jõs ton leäk, de mon leäm (assosiaatio)

Vuõssmõs a'ltad, son mää'nn"ķri'lcce" da čeä'lkķ õm. "mon leäm muõrr", Čuåvvai mää'nn da čeä'lkķ " Jõs ton leäk muõrr, de mon leäm _____" (ho'hssai jiõš). Nääit juátkkai poka puk lie seämmä kaartâst. Siõr vuäitt juátkķed õm. nu't stõ ääi'jab ķrii'lc õõl puättam pärnn mäcc ķiõččji jou'ķķe, kuâ'ss kartt muttsaavv obb ääi'j.

Pantomiinia'rvvtõõzz (vee'rb)

O'hjjei čuä'jat ðout pärnna koort, ko'st lookk ve'rbb da kartt tøn tooimâst. Pärnn čuä'jtâåll koortast åarrai tooim da jeä'rraz ķiõ'ččlâtte a'rvveed, stõ mii vee'rbaid lij kõõččmõõžžâst. Gu ve'rbb lij a'rvvuum, te'l o'hjjei čuä'jat võl pukid koort.

Roppbukva (bukva to'bddsēn)

O'hjjei pee'jj misikk čuõjjâd, kuâ's päärna vuei'tte liikkeed luõvâs. Gu musikk jâskķ, o'hjjei čuäjat mõõ'nne bukva da čeä'lkķ tøn, kuâ's päärna tue'jje jijjõs rääppâst bukva. Tån vuäitt tue'jjeed še paarrlõõggi le'be jooukast.

Heli Huovinen

Teatter – õõlmtõõzz o'hjjei

Ns. Raija Lehtola

